

PRESERVATION AND PRESENTATION OF THE LIBRARY BOOK FUND
AT THE SERBIAN ORTHODOX CHURCH MUNICIPALITY IN TRIESTE

Summary

In this paper the author describes attempts of the National Library of Serbia (NLS) to list and protect Serbian books in libraries, monasteries and churches scattered outside the borders of the country. The Library of the Serbian Orthodox Church Municipality in Trieste has been described as a place where a large Serbian colony of educated tradesmen, enlighteners, philosophers and writers, such as Dositej Obradović, Joakim Vujić, Vićentije Rakić and others lived at the end of the 18th and beginning of the 19th century. Books were stored in the Serbian elementary school named after the benefactor Jovan Miletić. In the 80's of the last century, the experts from the NLS bibliographic department started making an inventory of this foreign library and its processing and cataloging have not been finished yet. Printing of the SOCM catalog has been planned for 2013 when the general public will get the opportunity to have an insight into the Serbian cultural heritage abroad.

Keywords: Library of the Serbian Orthodox Municipality, Trieste, elementary school "Jovan Miletić", National Library of Serbia, cultural heritage, liturgical books, Đorđe Milošević's legacy, SOCM catalog

Svetlana Jančić

ЉУБА ЈАЊЕТОВИЋ, 1954-

Народна библиотека Србије
Београд

УДК: 025.5:027.54(497.11)

ЦЕНТАР ЗА БИБЛИОТЕКАРСТВО
И ИНФОРМАЦИОНЕ НАУКЕ
У НАРОДНОЈ БИБЛИОТЕЦИ СРБИЈЕ

Сажетак: Центар за библиотекарство и информационе науке Народне библиотеке Србије (НБС) формиран је са циљем да се у специјализованој читаоници са грађом у слободном приступу одговори на све веће и сложеније потребе библиотекара и студената библиотекарства. Информационе услуге Центра у функцији су подршке учењу, стручном усавршавању, континуираном образовању, информационој писмености и научноистраживачком раду корисника. У раду је дат осврт на почетке набавке стручне библиотекарске литературе у НБС и настанак Центра, представљени су његов фонд и делатност, као и потенцијалне услуге у новом окружењу.

Кључне речи: Центар за библиотекарство и информационе науке НБС, библиотекарска литература, образовање библиотекара, библиотечке услуге, информационе услуге

Центар за библиотекарство и информационе науке НБС при Одељењу за пружање информационих услуга корисницима настао је из потребе да се што ефикасније одговори на временом све веће информационе потребе библиотекара и студената библиотекарства и информатике. Центар располаже збирком стручне литературе из библиотекарства и информационих наука која је смештена у слободном приступу у посебно опремљеној читаоници.

**Библиошкеарска лиџературу - од најсџаријих
џриручника до Б фонда**

Дуга традиција набавке стручне литературе за потребе образовања библиотекара сеже скоро до самих почетака рада на организацији и уређењу фондова НБС. Осврт на те почетке има смисао оцртавања историјског репера од кога започиње за наше прилике респектабилно искуство на овом пољу.

У *Малој југословенској енциклопедији дидлиотекарства* дата је следећа дефиниција „библиотекарске литературе“: „Монографске публикације из библиотекарства и оне из граничних наука које доприносе ширем сагледавању ове области (информатика, лексикографија, библиографија, књижевство, штампарство и др.)“.^[1] *Encyclopedia of Library History* исти појам у ширем смислу дефинише као „литературу о библиотекама или за коришћење од стране библиотекара“ („library literature is literature about libraries or for the use of librarians“), доводећи у везу настанак библиотекарске литературе са развојем модерне библиотеке, установљавањем образовних програма за библиотекарске професије.^[2]

Најранији податак о стручној библиотекарској литератури у фонду НБС везује се за Филипа Николића (1830-1867), првог званичног библиотекара Народне библиотеке (1853-1856). Полазећи од извештаја упућеног Министарству просвете 12. јануара 1855. у коме Ф. Николић наводи да се приликом уређења Библиотеке служио приручницима („руководстви-ма“) који су се налазили у фонду, Михаило Подољски је истражујући утврдио које стручне књиге је Библиотека тада поседовала. По његовој оцени, Ф. Николић се „поглавито служио“ чувеним удбеником Мартина Шретингера (M. Schrettinger) *Versuch eines vollständigen Lehrbuchs der Bibliothek-Wissenschaft* (München, 1829) посебно за израду Систематическог каталога, а за *Правила за дидлиотеку* узор је нашао у аустријским правилима за издавање књига у универзитетским и гимназијским библиотекама *Vorschrift über das Ausleihen der Bücher aus Universitäts- und Lyceal-Bibliotheken* (Wien, [1849]). Остали наслови који су у Библиотеци били на располагању Ф. Николићу за његово стручно образовање и рад, били су према М. Подољском: немачки превод утицајног дела данског библиотекара Кристијана Молбеха (C. Molbech) *Über Bibliothekswissenschaft oder Einrichtung und Verwaltung öffentlicher Bibliotheken* (Leipzig, 1833); *Vorbereitungsstudium für den angehenden Bibliothekar* (Wien, 1834) Петера Будика (P. A. Budik); приручници Јохана Шмита (Joh. Schmidt) *Handbuch der Bibliothekswissenschaft, der Literatur- und Bücherkunde* (Weimar, 1840) и Франческа Витуонија (F. Vituoni) *Sul modo di compilare il catalogo di una biblioteca* (Milano, 1844).^[3]

Када је у питању периодика, из сачуваног писма Ђуре Даничића (1825-1882), које је као библиотекар Народне библиотеке упутио Министарству просвете 19. новембра 1856. предлажући набавку серијских публикација, сазнајемо да је сам Даничић два наслова означио као потребне за библиотекарску службу: *Leipziger*

[1] Vladimir Jokanović, Emil Popović, Miloš Stojanović, *Mala jugoslovenska enciklopedija bibliotekarstva*, Beograd, 1988, str. 46.

[2] Patricia E. Stenstrom „Library Literature“, у: Wayne A. Wiegand and Donald G. Davis, Jr., eds. *Encyclopedia of Library History*. New York [etc.], 1994, str. 368 i d.

[3] Михаило Подољски, *Филиј Николић њрви љравителствени дидлиотекар*, Београд, 1930, стр. 28 напомена 3, стр. 30, 33; Мираш Кићовић, *Историја Народне дидлиотеке у Београду*, Београд, 1960, стр. 47-48.

Repertorium der deutschen und ausländischen Literatur и *Neuer Anzeiger für Bibliographie und Bibliothekswissenschaft*.^[4]

Нада Стевин је, анализирајући састав фонда публикација које је на страним језицима (изузев словенских) поседовала Библиотека 1870, од 7170 јединица у *Каталогу Српске народне дидлиотеке у Београду* (Београд, 1871) издвојила 20 „из области библиотекарства, издавачке делатности и библиографије“.^[5] Прегледањем *Каталога* уочава се да је тај број већи за седам јединица. У попису који је дала Н. Стевин изостављени су, између осталих, поменуто Будиково дело и расправа Јохана К. Фридриха (J. C. Friedrich) *Kritische Erörterungen zum übereinstimmenden Ordnen und Verzeichnen öffentlicher Bibliotheken* (Leipzig, 1835).^[6] Сви наслови које је М. Подољски навео као стручне приручнике у време службе Ф. Николића потврђени су у *Каталогу*, као и *Neuer Anzeiger für Bibliographie und Bibliothekswissenschaft* за 1857 (извесно на основу Даничићевог дезидерата). Библиотека је у свом фонду имала и релевантне стручне публикације као што су: приказ америчких јавних библиотека *Notices of Public Libraries in the United States* (Washington, 1851) библиотекара Смитсоновог института (Smithsonian) Чарлса К. Џуита (Ch. C. Jewett); два важна и утицајна дела Јулијуса Пецхолда (J. Petzholdt) *Katechismus der Bibliothekenlehre* (Leipzig, 1856) и *Bibliotheca bibliographica* (Leipzig, 1866)^[7]; дело Јохана Зајцингера (J. G. Seizinger) о библиотекарству и архивистици *Theorie und Praxis der Bibliothekswissenschaft ; Grundlinien der Archivwissenschaft* (Dresden, 1863); *Le biblioteche popolari in Italia dall'anno 1861 al 1869* (Firenze, 1869) Антонија Брунија (A. Bruni).^[8] Имала је и часописе *Serapeum* (за 1862) и *Neuer Anzeiger für Bibliographie und Bibliothekswissenschaft* (за 1857, 1862-1870).^[9]

[4] Мираш Кићовић, *Op. cit.*, стр. 60-61; Гаврило Ковијанић, *Архивска трага о Народној дидлиотеци у Београду 1821-1944*, Књ. 1: 1821-1881, стр. 311.

[5] Нада Стевин, „Једна наша стогодишњица“, у: *Бидлиотекар*, Год. XXIII, бр. 5 (1971), Београд, стр. 553-562 са пописом 'Библиотекарска литература у фонду Народне библиотеке' на стр. 560-561.

[6] *Каталогу Српске народне дидлиотеке у Београду. Део љрви, Стљранска књижевност*, Београд, 1871, стр. 65, № 2952; стр. 171, № 646. Остале изостављене публикације су: стр. 42, № 4991 и № 4596; стр. 77, № 4691; стр. 78, № 4894; стр. 250, № 4057 (каталожке јединице немају нумерацију; № означава инвентарни број)

[7] Оба Пецхолдова дела сугерисао је Стојану Новаковићу Валтазар Богишић, одговарајући 14. децембра 1869. на писмо од 10. децембра исте године у коме Новаковић од њега тражи савет из којих књига може стећи знање о уређивању библиотека и изради и штампању каталога. В. Драган Бараћ, *Бидлиотекарство Стојана Новаковића*, Београд, 2002, стр. 131-132.

[8] Библиотека је поседовала и каталоге више страних библиотека и њихових збирки рукописа, ретких књига и др. В. попис у: Нада Стевин, *Op. cit.*, стр. 560-561 и допуну у напом. 6 овога рада.

[9] У питању су два најстарија стручна часописа који су почели да излазе 1840. *Serapeum* (1840-1870) „часопис за библиотекарство, науку о рукописима и старију књижевност“ издавао је Роберт Науман (R. Naumann), градски библиотекар у Лајпцигу. *Anzeiger für Literatur der Bibliothekswissenschaft* (1840-1886), који је основао и уређивао Ј. Пецхолд,

На основу штампаног каталога као поузданог извора, можемо закључити да је 1870. фонд Библиотеке садржавао избор стручних дела који је омогућавао добар увид у токове савременог европског библиотекарства.^[10] Преовлађивала су дела немачких библиотекара који су дали највећи допринос библиотекарству тога времена и на теоријском и практичном пољу. Значајно је да се набављају савремени стручни часописи.^[11] Библиотекари Народне библиотеке 19. века ослањали су се на стручну литературу као извор знања неопходног да обаве своје задатке: да фонд Библиотеке среде, инвентарису, реализују набавку, израде каталоге, установе правила коришћења, отворе је за јавност и од 1871. штампањем првог дела *Kašaloia* започну њену издавачку делатност. Данас немамо сачуване те најстарије стручне приручнике. Фонд Библиотеке претрпео је оштећења у Првом светском рату, а потпуно је уништен 6. априла 1941.

У послератном периоду велики труд да се фонд обнови укључивао је и набавку приручне литературе о библиотекарству, која је постала део збирке приручника издвојене из основног фонда. Педесетих година за стручну класификацију ове збирке усвојен је систем према приручнику Америчког библиотекарског друштва ауторке Констанс Винчел (С. Winchell) *Guide to Reference Books* (Chicago, 1951). По том систему, у коме се стручне групе везују за алфавет, Библиотекарство је као друга по реду стручна група имало ознаку Б,^[12] а фонд је временом смештен у Одељење за унапређење библиотечке делатности (Матично одељење). Генерацијама библиотекара у Србији овај фонд у оквиру Матичног одељења (Б фонд) служио је за образовање, стручно усавршавање, припремање стручних испита и израду стручних и научних радова.

библиотекар Краљевске библиотеке у Дрездену, неколико пута је мењао назив, а од 1856. излазио као *Neuer Anzeiger für Bibliographie und Bibliothekswissenschaft*. У *Kašaloiu* из 1871. за овај часопис су дате две библиографске јединице за варијанте наслова (стр. 11 и стр. 417, али је инвентарни број за обе јединице исти: № 87).

[10] Уп. Patricia E. Stenstrom, Op. cit., str. 368-370. Од цењених стручних књига Библиотека није имала радове Фридриха А. Еберта (F. A. Ebert) ни Шретингеров приручника *Handbuch der Bibliothek-Wissenschaft* (1835), али већ у *Kašaloiu Српске народне библиотеке у Београду. Књига група, Инострана књижевност*, Београд, 1880, наведено је друго издање Пецхолдовога *Katechismus der Bibliothekenlehre* (1871) и књига Едварда Едвардса (E. Edwards) *Free Town Libraries* (London, 1869).

[11] У *Kašaloiu* из 1880. поред података о новим, у међувремену набављеним годиштима већ поменутих часописа, наводи се и *Leipziger Repertorium der deutschen und ausländischen Literatur* (за 1854-1857. и 1859-1860) (стр. 338; № 15619), дакле и годиште 1857. које је било дезидерат Ђ. Даничића – оно је или накнадно набављено (висок инвентарни број) или накнадно инвентарисано.

[12] Смиљка Кашић, „Од једног приручника до Референсне збирке“, у: *Сјоменица* : 1832-1982, Београд, 1985, стр. 257-274. Та ознака стручне групе увешће у употребу колоквијални назив „Б фонд“, који се користи до данас као синоним за Центар за библиотекарство и информационе науке, тако да и места у читаоници Центра носе ознаку БФ испред броја стола, а публикације овог фонда имају у електронском каталогу у сигнатури ознаку БФ.

Формирање Центра за библиотекарство и информационе науке

Након оснивања Катедре за библиотекарство и информатику (1991), суочени са порастом информационих потреба студената, библиотекари Референсне збирке НБС оформили су постепено мању приручну збирку стручне литературе. На тај начин настојали су да ублаже проблем коришћења стручне литературе смештене у Матичном одељењу (дислоциране ван читаонице и временски ограниченог приступа везаног за радно време Матичног одељења). Број корисника, обим и облици референсног рада, као и потреба да се обједине збирке стручних публикација довеле су до формирања Центра за библиотекарство и информационе науке приликом реорганизације у Народној библиотеци Србије, реализоване након 2000.^[13] Одлука о формирању Центра донета је 2003. када је образована и Комисија за ревизију Б фонда и отпочела адаптација дела простора Научне читаонице.^[14] Читаоница Центра отворена је за кориснике марта 2004.

Од формирања Центар се налази у средишњем делу галерије изнад Централне читаонице. До затварања због реконструкције НБС (септембра 2007) располагао је са 10 корисничких места и два рачунара за кориснике, прикључена на Академску мрежу.

Фонд Центра у слободном приступу био је образован превасходно од публикација из Матичног одељења, актуелних стручних публикација издвајаних у Референсној збирци на основу конкретних информационих захтева корисника и одабраних публикација из основног фонда. Био је употпуњен библиотекарском литературом из Америчке збирке, поклона Америчког културног центра. У новоустановљену читаоницу Центра пресељено је преко 2.000 монографских публикација и 50 наслова домаћих и страних стручних часописа.^[15] Распоред фонда у читаоници до реконструкције одражавао је делом историјат његовог настанка: посебан део чинила је збирка старије приручне литературе (са сигнатуром приручника и ознаком групе Б према К. Винчел). Највећи део преосталог фонда био је распоређен према *numerus siggens*-у. Енциклопедије, лексикони, речници били су издвојени у посебној полици заједно са новијим приручницима, сложеним тематски. Библиотечке и информационе услуге обухватале су: проналажење и давање на коришћење литературе потребне за студије/стручно усавршавање/научноистраживачки рад, сачињавање пописа литературе према тематским захтевима, упућивање корисника на одређене изворе информација, помоћ у селекцији грађе, упознавање са електронским изворима информација, инстрирање за коришћење библиотечких каталога као информационих инструмената, за цитирање литературе и др.

[13] Слађана Стојаковић, „Референсна збирка Народне библиотеке Србије“, у: *Гласник Народне библиотеке Србије*, Год. VI, бр. 1 (2004), стр. 25-36.

[14] Народна библиотека Србије. *Извештај о раду за 2003. годину*, стр. 14-15. Доступно преко: http://www.nb.rs/view_file.php?file_id=759 [25.01.2011.]

[15] Слађана Стојаковић, *Op. cit.*, стр. 34.

Након затварања читаоница НБС због реконструкције простора намењених корисницима, интензивно је рађено на попуњавању фонда и селекцији грађе за нову читаоницу. Актуелна домаћа и страна стручна литература из библиотекарства и информационих наука обезбеђује се куповином, разменом са националним и другим иностраним као и домаћим библиотекама, поклонима појединаца и институција. Будући да и сама НБС издаје стручне публикације (актуелне едиције: *Савремена дидлиоџека*, *Тезе*, *Специјалне дидлиоџрафије*, *Ойис јужнословенских ћирилских рукојиса* и у сарадњи са издавачком кућом Сlio – Б илус, часопис *Гласник Народне дидлиоџеке Србије*) за Центар се обезбеђују дуплирати сопствених издања. Сви видови набавке реализују се посредством Одељења селективне набавке НБС са чијим стручњацима библиотекар Центра непосредно сарађује у процесу селекције грађе за фонд. Значајније набавке стране књиге у време реконструкције читаоница НБС биле су представљане на сајту Библиотеке, како би стручна јавност била благовремено информисана о приноама.^[16]

У том периоду библиотекар Центра учествовао је у стварању информационих инструмената у електронском окружењу, сарађујући са Одељењем серијских публикација НБС на аналитичкој обради домаћих стручних часописа за *Бидлиоџрафију Србије*.^[17]

У реновираној читаоници

Са осавремењеним ентеријером, реновираним и новим читаоницама, знатно повећаним бројем корисничких места и рачунара, побољшаним системима вентилације, климатизације и осветљења, обновљеном мрежом електроинсталација, могућношћу коришћења бежичног Интернета у целој згради, Библиотека је 12. септембра 2011. поново отворена за кориснике.

Читаоница Центра располаже сада са 31 местом (свако место опремљено је прикључцима за струју и Интернет) и 10 корисничких рачунара. Корисницима је у читаоници на располагању брзи Интернет и OpenOffice софтверски пакет за обраду текста, табеларне калкулације, презентације, базе података, графику. На свим корисничким рачунарима могуће је и подешавање за приступ сервисима КоБСОН-а,^[18] а то подразумева и директан приступ чланцима пронађеним на Google Scholar-у за које је претплаћен КоБСОН.

[16] На сајту НБС пречице: Дешавања - Препоруке: <http://www.nb.rs/events/section.php?id=115>

[17] Такође су урађене: селективна библиографија чланака британског часописа *Alexandria* (ISSN 0955-7490) и библиографија прилога (1983-1997) *Заједнице дидлиоџека* (ISSN 0351-2061), гласила Заједнице матичних библиотека Србије. Обе библиографије претраживе су у online каталогу COBIB.SR и преко посебног линка на сајту НБС (пречице: За библиотекарство – Стручна литература): <http://www.nb.rs/pages/article.php?id=2939>

[18] У сервису ЕлеЧас, на пример, могуће је прегледање и преузимање чланака из око 60 часописа у оквиру области Information Science & Library Science, што је важан извор научних информација чије коришћење ће и Центар моћи да подстиче.

Поред могућности коришћења савремених информационо-комуникационих технологија, корисницима Центра је на располагању и фонд у слободном приступу који обухвата:

- избор домаћих и страних приручника (енциклопедије, лексикони, речници);
- домаће и стране монографске публикације;
- домаће часописе (19 наслова);
- новија годишта страних часописа (преко 50 наслова).

Близу 2000 новијих монографских публикација у слободном приступу распоређено је према тематици применом система Универзалне децималне класификације (УДК). С обзиром да су штампане публикације и даље највише коришћени облик носилаца информација, на стр. 7 дата је схема стручног смештаја.^[19] Старија литература Б фонда (монографске и серијске публикације) може се регуларно поручити из Магацина. Публикације Центра (изузев приручника и периодике) доступне су и другим библиотекама и њиховим корисницима кроз међубiblioteчку позајмицу.

РАСПОРЕД ФОНДА У СЛОБОДНОМ ПРИСТУПУ

Схема стручног смештаја према УДК

0 ОПШТА ГРУПА

- 001 НАУКА И ЗНАЊЕ УОПШТЕ
- 002 ДОКУМЕНТАЦИЈА. КЊИГЕ
- 003 СИСТЕМИ ПИСАЊА И ПИСМА
- 004 РАЧУНАРСТВО
- 005 МЕНАџМЕНТ
- 007 ТЕОРИЈА ИНФОРМАЦИЈА
- 01 БИБЛИОГРАФИЈА. КАТАЛОЗИ
- 02 БИБЛИОТЕКАРСТВО*
- 050+070 СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ
- 09 РУКОПИСИ. РЕТКА И ЗНАЧАЈНА ДЕЛАА

3 ДРУШТВЕНЕ НАУКЕ

- 316.7 СОЦИОЛОГИЈА КУЛТУРЕ
- 347.77/78 ИНТЕЛ. СВОЈИНА. АУТОРСКА ПРАВА
- 37 ОБРАЗОВАЊЕ

[19] Највећи део фонда припада Општој групи (0) па је она најдетаљније разрађена, а унутар ње посебно стручна област Библиотекарство (02).

6 ПРИМЕЊЕНЕ Н.МЕДИЦИНА.ТЕХНИКА655 ШТАМПАРСТВО. ИЗДАВАШТВО.
КЊИЖАРСТВО**8 ЈЕЗИК.ЛИНГВИСТИКА.КЊИЖЕВНОСТ****9 ГЕОГРАФИЈА.БИОГРАФИЈЕ.ИСТОРИЈА**929 БИОГРАФИЈЕ
930.25 АРХИВИСТИКА
930.85 КУЛТУРНА ИСТОРИЈА**02 БИБЛИОТЕКАРСТВО***02:004 ИНФОРМ. ТЕХНОЛОГИЈА У БИБЛ.
02:006 СТАНДАРДИ
02:061 БИБЛИОТЕКАРСКА ДРУШТВА
02:174 БИБЛИОТЕКАРСКА ЕТИКА
02(03) ПРИРУЧНИЦИ
02(1/9) РЕГИОНАЛНА ПОДЕЛА
021 ЗАДАЦИ И РАЗВОЈ БИБЛИОТЕКА
022 ЗГРАДЕ И ОПРЕМА
023 АДМИНИСТРАЦИЈА. ОСОБЉЕ
024 ОДНОСИ СА КОРИСНИЦИМА
025 БИБЛИОТЕЧКО ПОСЛОВАЊЕ
026/027 БИБЛИОТЕКЕ
026/027:342.7 Б. И ЉУДСКА ПРАВА
026/027:65 МАРКЕТИНГ И PR
026/027(091) ИСТОРИЈА БИБЛИОТЕКА
026/027(497.11) БИБЛИОТЕКЕ У СРБИЈИ**(ТИПОВИ БИБЛИОТЕКА)**026 СТРУЧНЕ (СПЕЦИЈАЛНЕ)
027 ОПШТЕ
027.021 ЈАВНЕ
027.54 НАЦИОНАЛНЕ, СКУПШТИНСКЕ
027.6 ЗА ПОСЕБНЕ КАТЕГОР. КОРИСНИКА
027.625 ДЕЧЈЕ И ОМЛАДИНСКЕ
027.7 ВИСОКОШКОЛСКЕ
027.8 ШКОЛСКЕ
028 ЧИТАЊЕ

Домаћи часописи представљени су следећим насловима: *Гласник Народне библиотеке Србије*, *Годишњак Библиотеке Мајнице српске*, *Библиотекар*, *Панчевачко чиниалишће*, *Чиниалишће*, *Глас библиотеке*, *Савремена библиотека*, *Инфојека*, *Бележница*, *Библиозона*, *Годишњак библиотеке Срема*, *Сусрећи библиотеграфа у спомен на др Георгија Михаиловића*, *Јавне библиотеке*, *Крајујевачко чиниалишће*, *Слово Ђурилово*, *Новине Београдској чиниалишћа*, *Билиен Друштва школских библиотекара Србије*, *Вести : иласило Библиотеке Мајнице српске*, као и *Годишњак НБС и Заједница библиотека*.

Од страних часописа издвојићемо: *IFLA Journal*, *IFLA Directory*, *Collection Management*, *Computers in Libraries*, *Public Library Quarterly*, *Alexandria*, *Solanus*, *Dialog mit Bibliotheken*, *Bibliotheksmagazin*, *Bibliotheksforum Bayern*, *Biblos*, *Biblioteka* (пољски), *Biblioteca* (румунски), *Библиотековедение*, *Библиография*, *Библиотека* (руски), *Библиотека* (бугарски), *Чиниалишће*, *Бібліотечны свей*, *Библиотекарство Српске*, *Vosniaca*, *Библиографски вјесник*, *Библиолошки иласник*, *Knjižnica* (словеначки), *Knjižnica* (словачки), *Chroniques de la Bibliothèque nationale de France*, *ÖNB-Newsletter*, *Bibliotheca Alexandrina Newsletter*, Glas@NSK.HR, *Revista Bibliotecii Naționale a României*, *РНБ Информација*.

Увећан радни простор Центра, фонд систематски попуњаван и током периода реконструкције, уз могућност коришћења информационо-комуникационих технологија добро су радно окружење за учење и истраживање било да су у питању студенти, библиотекари који се стручно усавршавају, припремају стручни испит или су на постдипломским студијама, као и други корисници који имају потребу за изворима информација којима Центар обезбеђује приступ. Студенти библиотекарства ослобођени су плаћања чланарине.

Уочљива је разлика између корисника пре затварања Библиотеке због реконструкције (2007) и четири године касније. Студенти који сада користе читаоницу Центра имају у старту виши ниво вештина за коришћење информационих технологија и очекивања, формирана искуством са Интернетом,^[20] да информацију која им је потребна добију максималном брзином. Као што је већ уочено и у другим срединама, информациона писменост не иде нужно у корак са вештинама употребе информационих технологија. Велики број наших корисника има потребу и ослања се на посредовање библиотекара у проналажењу информација, а посебно у процени релевантности, актуелности и поузданости селектованих информација. Посредовање библиотекара има за циљ и да оспособи кориснике за самостално претраживање и проналажење свих врста извора информација и њихово критичко процењивање, не занемарујући при том етички аспект коришћења информација. Развијање информационе писмености чини основу за доживотно учење - „вољно напредовање појединца током његовог

[20] Студенти прве године, који су најбројнији корисници, припадају Google генерацији (рођени после 1993, одрастали уз свеprisутни Интернет). В. „Informaciono ропашање истраживача будућности“. У: *Гласник Народне библиотеке Србије*, Год. XI, бр. 1 (2009), стр. 9-10.

живота, при чему се почетно прикупљено знање и вештине непрекидно преиспитују и надограђују, да би се одговорило на изазове друштва које се стално мења.^[21] Из угла струке, континуирано образовање библиотекара јесте учење током целог живота да би се одржавала професионална компетенција. Центар НБС је место за учење.

Брза и поуздана информација мерило је успешности библиотекара информатора било да се ради о традиционалним (оствареним у директном контакту) или online референсним услугама. За сада од online услуга Центра могуће је коришћење електронске поште за постављање корисничког упита и одговор библиотекара (адреса информатора је bfond@nb.rs).

Полег унајрег : Будућност је сада

Најмоћнија улога библиотека у XXI веку, како је на почетку века добро антиципирао П. Брофи, биће улога „информационог посредника унутар заједнице“ - од библиотека ће се очекивати да познају и разумеју своје кориснике, да са друге стране познају универзум информација и како је он организован да би развијале и унапређивале механизме који повезују свет корисника и свет информација.^[22] У својој књизи о кориснички генерисаним садржајима и њиховом утицају на библиотечке услуге засноване на Вебу, Кеј Кахил је у поглављу „Будућности је сада“ сумирала промене у новом информационом окружењу.^[23] Она сматра да су обиље и доступност информација на Интернету изменили однос корисника према информацији и њихову перцепцију информације. Велика количина алата на модерном Вебу омогућује корисницима значајан степен контроле у односу на начин на који претражују и проналазе информације. Далекосежни ефекат Мреже 2.0 („the read/write web“) је да корисници себе не виде као пасивне примаоце информација које су им потребне, већ као оне који их стварају и обликују. Те промене, по њеном мишљењу, имају значајне импликације на библиотеке. Библиотеке треба да нађу начин на који ће наставити да нуде вредности својим корисницима, а морају и да прихвате очекивања корисника да имају активну улогу у стварању, заједничком коришћењу информација и дијалогу о њима. Библиотеке треба да прихвате алате и технологије Веба 2.0 и употребе их на своју корист.

И националне библиотеке попут Британске библиотеке и Француске националне библиотеке присутне су на Facebook-у, Twitter-у, YouTube-у, користе RSS feed, имају своје блогове. Имплементација технологија Веба 2.0 предвиђена је дугорочном стратегијом НБС, тако да ће и Центар моћи да користи неке од

[21] Piter Brofi, *Biblioteka u dvadeset prvom veku*, Beograd, 2005, str. 228.

[22] Piter Brofi, Op. cit., str. 241.

[23] Kay Cahill, *User-generated Content and Its Impact on Web-based Library Services*, Oxford [etc.], 2009, str. 38-42. К. Кахил је виши библиотекар Јавне библиотеке Ванкувера (Vancouver Public Library).

предвиђених облика комуникације са корисницима.^[24]

До те блиске будућности, унапређењу референсних услуга Центра доприне-ло би увођење веб обрасца за постављање корисничког упита^[25] и стварање базе/архива питања и одговора, која би била претражива и за кориснике по кључној речи и у пуном тексту.

Наша размишљања крећу се и у правцу организовања (са Образовним центром НБС) програма намењених студентима библиотекарства и информатике, који би у дијалошкој форми допринели упознавању професије из угла искусних библиотекара.

[24] Vesna Injac, „The National Library of Serbia: Past, Present and Future“. U: *Alexandria*, Vol. 21, no. 3 (2011), str. 13.

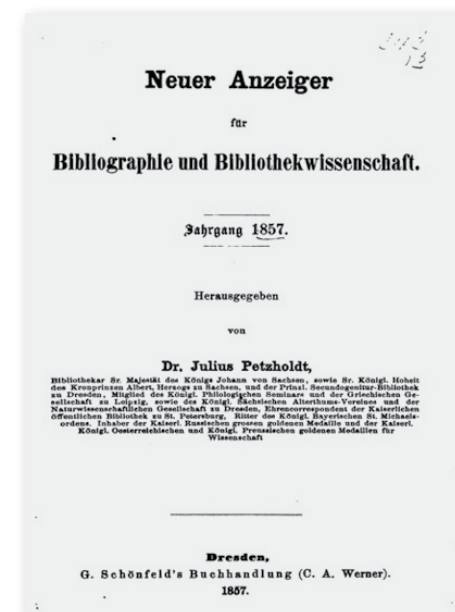
[25] Тип асинхроне online референсне услуге, где корисник поставља упит електронским обрасцем, а информатор одговара електронском поштом. Поред поља за постављање питања и e-mail адресу, образац може садржати и питања о сврси информационог захтева, стручној спреми, страним језицима које говори и години рођења корисника. В. Борис Босанчић, „Online referensne usluge: pregled razvoja u teoriji i praksi“, u: *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, God. 53, br. 1 (2010), str. 64-86. Доступно преко: <http://www.hkdrustvo.hr/vbh/broj/100> [25.01.2011].

Литература

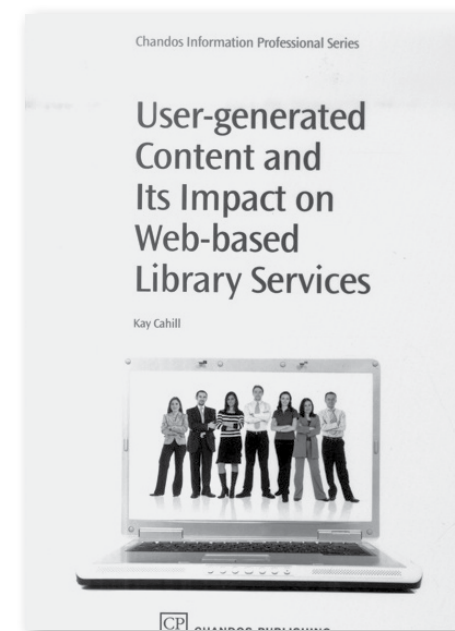
1. Centar za bibliotekarstvo i informacione nauke (B fond). Dostupno preko: <http://www.nb.rs/collections/index.php?id=16280> [25.01.2012.]
2. Бараћ, Драган. *Библиотекарство Симојана Новаковића*. Београд : Српска књижевна задруга : Економика, 2002.
3. Bosančić, Boris. „Online referentne usluge: pregled razvoja u teoriji i praksi“. U: *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, God. 53, br.1 (2010), str. 64-86. Dostupno preko: <http://www.hkdrustvo.hr/vbh/broj/100>
4. Brofi, Piter. *Biblioteka u dvadeset prvom veku : nove usluge za informaciono doba*. Београд : Clio, 2005.
5. Cahill, Kay. *User-generated Content and Its Impact on Web-based Library-Services*. Oxford ; Cambridge ; New Delhi : Chandos, 2009.
6. „Informaciono ponašanje istraživača budućnosti“. U: *Гласник Народне библиотеке Србије*, Год. XI, бр. 1 (2009), стр. 7-27. Доступно и преко: http://www.nb.rs/view_file.php?file_id=2848 [25.01.2012]
7. Injac, Vesna. „The National Library of Serbia: Past, Present and Future“. U: *Alexandria*, Vol. 21, no. 3 (2011), str. 1-14. Dostupno posredstvom KoBSON-a preko: <http://search.proquest.com/pqcentral/publication/60367>
8. Jokanović, Vladimir, Emil Popović, Miloš Stojanović. *Mala jugoslovenska enciklopedija bibliotekarstva*. Београд : Nova knjiga, 1988.
9. *Каталоґ Српске народне библиотеке у Београду. Део први, Слранска књижевност*. Београд : У Државној штампарији, 1871.
10. *Каталоґ Српске народне библиотеке у Београду. Књига друга, Инострана књижевност*. У Београду : у Државној штампарији, 1880.
11. Кашић, Смиљка. „Од једног приручника до Референсне збирке“. U: *Споменица : 1832-1982*. Београд : Народна библиотека Србије, 1985, стр. 257-274.
12. Кићовић, Миран. *Историја Народне библиотеке у Београду*. Београд : Народна библиотека, 1960.
13. Ковијанић, Гаврило. *Архивска трага о Народној библиотеци у Београду 1821-1944. Књ. 1 : 1821-1881*. Београд : Народна библиотека Србије, 1990.
14. Народна библиотека Србије. *Извештај о раду за 2003. годину*. Доступно преко: http://www.nb.rs/view_file.php?file_id=759 [25.01.2012]
15. Подољски, Михаило. *Филиј Николић први правитељскивени библиотекар : прелој за историју Народне библиотеке у Београду*. Београд : [б. и.], 1930.
16. Стевин, Нада. „Једна наша стогодишњица“. U: *Библиотекар*, Год. XXIII, бр. 5 (1971), стр. 553-562.
17. Stenstrom, Patricia E. „Library Literature“. U: Wiegand, Wayne A. and Donald G. Davis Jr., eds., *Encyclopedia of Library History*. New York ; London ; Garland, 1994, str. 368-373.
18. Стојаковић, Слађана. „Референсна збирка Народне библиотеке Србије“. U: *Гласник Народне библиотеке Србије*, Год. VI, бр. 1 (2004), стр. 25-36. Доступно и преко: http://www.nb.rs/view_file.php?file_id=852 [25.01.2012]

Насловна сlрана првој тома уџбеника М. Шрејтингера којим се служио Филип Николић

Даничићев дезидерат: „Новине библиотекарске [...] библиотекару за његову службу“

„Будућност је сада“: из Б фонда НБС

LIBRARIANSHIP AND INFORMATION SCIENCE CENTER AT THE NATIONAL LIBRARY OF SERBIA

Summary

Librarianship and Information Science Center at the National Library of Serbia (NBS) was formed with the aim of meeting greater and more complex needs of librarians and students of librarianship in a specialized reading room which would include free access to the library materials. Information services of the center are oriented towards supporting learning, advanced training, continuous education, information literacy and research and study activities of users. This paper highlights beginnings of the professional library literature acquisition at the National Library of Serbia and establishing of the center; its fund and activities have been presented, as well as potential services in the new surrounding.

Keywords: Librarianship and Information Science Center at the National Library of Serbia, library literature, education of librarians, library services, information services

Ljuba Janjetović

Читаоница Центра за библиотекарство и информационе науке у НБС

МАРИЈАНА ЛАЗИЋ, 1979-
ЈЕЛЕНА ДУКОВИЋ, 1975-
АНА СТАНОЈЕВИЋ, 1983-

УДК: 027.625:028.5(497.11)

Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“, Чачак

ДЕЧЈЕ ОДЕЉЕЊЕ ГРАДСКЕ БИБЛИОТЕКЕ „ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИЋ ДИС“ У ЧАЧКУ

Сажетак: Своје прве кораке Дечје одељење започело је давне 1957. године од када је више пута мењало свој простор и физиономију, непрестано се богатећи књигама. Данас смештено у простору чачанског Дома културе, Дечје одељење са фондом од око 35.000 књига је најпривлачније место за најмлађе кориснике Библиотеке. У њему се одржавају књижевни сусрети, тематске изложбе, креативне радионице за децу... Реализација креативних радионица у Дечјем одељењу, као нови облик рада, знатно је допринео повећању броја најмлађих корисника, те је у раду описано како је одрастање уз књигу лепше и да се љубав према читању развија од малих ногу.

Кључне речи: Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“, Дечје одељење, креативне радионице, „Лето у библиотеци“, читаоци, статистика, награде, читање

Историја Дечје одељења

Након завршетка Другог светског рата, у периоду интензивне обнове и изградње, у низу послова које је требало извршити да би се нормализовао живот у граду, Градски одбор Народног фронта доноси одлуку да се у Чачку оснује јавна књижница и читаоница. Књижница почиње са радом почетком 1946 године, и до 1957, са неколико прекида у раду, она се развија, проширује свој фонд, мења места боравка и прераста у - Библиотеку. Организовањем изложбе књига и часописа 28. јула 1957. године обнавља свој рад у просторијама књижаре Јерослава Павловића. Фонд је тада бројао 16.000 јединица инвентарисаних и класификованих